

پرونده

گزینه‌های احتمالی

#

حجت‌الله ایوبی، رئیس سازمان سینمایی و علی مرادخانی، معاون امور هنری وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی به‌عنوان گزینه‌های محتمل برای حضور در وزارت ارشاد مطرح شده‌اند که سیدسلمان سامانی، سخنگوی وزارت کشور به‌نوعی آن را رد کرده است. اگر خبر استعفا‌ی علی جنتی از وزارت ارشاد درست باشد و این استعفا از سوی حسن روحانی مورد پذیرش قرار گیرد، او چهارمین وزیر ارشاد در جمهوری اسلامی خواهد بود که از سمتش استعفا داده است. پیش از او سیدمحمد خاتمی، عطاءالله مهاجرانی و محمدحسین صفارهرندی از سمت وزارت خود در ارشاد استعفا داده‌اند.

خبر

دوازدهمین وزیر ارشاد در راه است؟

«علی جنتی می‌ماند یا می‌رود؟» پرسشی است که این روزها نقل هر مجلسی است و هر کس به ظن خود درباره آن صحبت می‌کند و دلایلی برای بقا یا عزل وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی مطرح می‌کند. اما حسین نوش‌آبادی سخنگوی وزارت ارشاد در آخرین اظهارنظر رسمی خود گفت: «علی جنتی استعفا نداده است و از سوی دیگر دولت هم تصمیمی دراین‌باره نگرفته است. بنابراین تصمیم شخص رئیس‌جمهوری در آینده این موضوع را روشن خواهد کرد.»

اما پاسخ حسام‌الدین آشنا، یکی از گزینه‌های احتمالی جایگزین علی جنتی مبنی‌بر اینکه این خبر را نه تأیید می‌کند و نه تکذیب به گسترده شدن شایعات رفتن جنتی دامن زده است. نوش‌آبادی نیز در این زمینه اعلام کرد که «اما در جریان موضوع نیستیم. براساس اتفاقاتی که هم تا الان افتاده، نمی‌توان اتفاقات را پیش‌بینی کرد.»

❶ قم، استعفا‌ی مدیر کل ارشاد

یکی از مسائلی که رفتن علی جنتی را قوت بخشید استعفا‌ی چندی پیش مدیرکل ارشاد قم بود؛ هر چند سخنگوی وزارت ارشاد این موضوع را رد کرده، اما برخی دیگر با نقل صحبت‌های مختلف تلاش می‌کنند دلایل رفتن وزیر ارشاد را به موضوعات حاشیه‌ای بکشانند.

این روزها رسانه‌ها انتشار سه موضوعی که در ادامه به آن اشاره می‌شود را از مهم‌ترین دلایلی می‌دانند که بر این اساس علی جنتی دیگر وزیر ارشاد نخواهد بود و به‌زودی جای خود را به گزینه دیگری می‌دهد.

❷ نخست اینکه: سازش و کوتاه آمدن و

حتی عقب‌نشینی در سیاست امری پسندیده است؛ مشروط بر اینکه در متنی‌الیه منطقه عقب‌نشینی‌شده بتوان سنگری مستحکم بنا و در آنجا توقف کرد، ولی اگر عقب‌نشینی به‌گونه‌ای باشد که موضع فرد را در خاکریز جدید تضعیف کند، این را نمی‌توان عقب‌نشینی نامید؛ چراکه تسلیم است. از سوی دیگر در امور سیاست داخلی، عقب‌نشینی از برخی حوزه‌ها امکان‌پذیر نیست. درواقع فرد مربوط واجد حق در این زمینه نیست. مثل اینکه یک نفر اس‌وال دیگری را هدیه دهد؛هرکس حق دارد از اموال خودش را هدیه دهد، نه اموال دیگران را. عقب‌نشینی از اجرای حقوق مردم و قانون بی‌معناست، چون کارگزاران برای اجرای آنها آمده‌اند، نه برای مصالحه درباره آنها. بنابراین نمی‌توانند اجرای قانون را به‌طور کلی نادیده بگیرند. در نتیجه این عقب‌نشینی به دلایل واضح موثر واقع نشد و اشاره رئیس‌جمهوری هم تا حدی ناظر بر همین مساله بود. علت نیز این بود که موضوع مورد مناقشه، حقوق مردم و قانون بود. به‌علاوه عقب‌نشینی از موضع قدرت صورت نگرفت تا در سنگر جدید موقعیت خود را استحکام بخشد. در نتیجه بلافاصله پس از عقب‌نشینی حملات به سنگرهای جدید نیز با تکیه بر منطق همان عقب‌نشینی آغاز شد.

دوم: بحث قانونی بودن یا نبودن لغو کنسرت‌هاست. واقعیت این است که دادستان‌ها وظایفی دارند که پیشگیری از جرم ازجمله آنهاست. از این‌رو، شاید بتوانند برحسب مورد مانع از اجرای برنامه‌ای شوند؛ ولی این کار باید دو ویژگی داشته باشد. در درجه نخست مستند و قابل اثبات عرفی باشد. مثل سایر اختیارات دادستان‌ها و قضات، مستند به مواد قانونی و شواهد و قرائن کافی باشد. ولی مهم‌تر از آن، این است که استفاده از این اختیارات موردی است و نمی‌توان چنان رفتار کرد که در عمل اجرای یک حق بلاموضوع شود. این حد از توسعه اختیارات نقض قانون تلقی خواهد شد. همان‌طور که بازداشت افراد هم باید مستند به قانون و شواهد و قرائن باشد و نمی‌توان حکم بازداشت کلی صادر کرد.

سوم: مهم‌تر از هر چیز دیگر، این سوال را باید مطرح کرد که آیا مخالفان با این کارها می‌توانند به هدف خود برسند؟ پاسخ منفی است. رفتن به کنسرت حتی اگر از نظر آنان نادرست و خلاف شرع باشد، با منع تشکیل کنسرت حل نمی‌شود. رفتن به کنسرت مثل زدی نیست که افراد پنهانی انجام دهند و از کار خود نیز دفاع نکنند. کسانی که کنسرت می‌روند، به آن عقیده دارند و برایش پول می‌دهند و به‌صورت آشکار هم می‌روند و رفتن را حق قانونی خود می‌دانند. پس منع برگزاری کنسرت فقط موجب نادیده گرفته شدن این گرایش می‌شود و نه حذف آن؛ آن هم در عصر دیجیتال که همه ملت یک رسانه‌اند و دسترسی به رسانه دارند و کالاهای فرهنگی غربی را به ارزان‌ترین قیمت (در حد رایگان) تهیه و مصرف می‌کنند.

از سوی دیگر، برخی افراد مدعی‌اند که میان شرع و قانون تمایزی وجود دارد. شاید افراد در ذهنیت خود از شرع چیزی برداشت کنند که مغایر با قانون باشد. مثلاً هر کنسرتی را حرام بدانند، ولی این برداشت صرفاً برای شخص خودشان معتبر است و نباید به کنسرت بروند، ولی برای عموم مردم قانون در ایران همان شرع است، مبتنی‌بر اجتهاد فقهی خاص و کسی نمی‌تواند به نام شرع، قانون را نادیده بگیرد که در این‌صورت قانون حاکم نخواهد بود و دود بی‌قانونی به چشم همه خواهد رفت.

برخی دیگر هم گفته‌اند مگر چه تعداد افراد می‌خواهند کنسرت بروند؟ گویی که حقوق افراد را با تعداد آنها می‌سنجند؟ در حال حاضر در فرانسه از ورود خانم‌های باحجاب در کنار دریا ممانعت می‌کنند. آیا آنجا هم می‌توانند به تعداد اندک این افراد استناد کنند تا مانع از حق انتخاب پوشش آنان شوند؟ اتفاقاً در فرانسه اکثریت مردم با منع چنین پوششی موافق بوده‌اند ولی درنهایت دادگاه عالی آنجا چنین منعی را نقض حقوق مردم دانسته و آن را لغو کرده است. حال اینکه دلایل مطرح شده تا چه میزان در ماندن یا رفتن علی جنتی تأثیرگذار است را زمان و نظر رئیس‌جمهور مشخص می‌کند.

نسرین نیکنام | ۱۱ وزیر که در ۱۱ دولت سکان مهم‌ترین وزارتخانه‌های کشور را در طول سه دهه اخیر به عهده گرفته‌اند، با فراز و نشیب‌های زیادی در طول ریاست‌پر وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی روبه‌رو شده‌اند که سبب شده حالا هر کدام سرنوشته متفاوتی داشته باشند. حالا بزرگ‌ترین چالش پیش‌رو شایعه‌های مطرح شده در مورد علی جنتی، یازدهمین وزیر فرهنگ و ارشاد در دولت یازدهم است، او در حاشیه یکی از برنامه‌هایی که در روزهای اخیر برگزار شد درباره شایعه‌های مطرح شده در مورد ماندن یا رفتنش گفته بود که شخص حسن روحانی، رئیس‌جمهور در این زمینه تصمیم‌گیرنده است. بیان این سخنان از سوی جنتی نشان داد هنوز بازار شایعه‌ها بر سر این موضوع داغ است و مشخص نیست علت اصلی این تغییر احتمالی در ماه‌های پایانی دولت چیست و آیا شخص رئیس‌جمهور توجه به حساسیت و شرایط کنونی دست به این تغییر خواهد زد یا خیر. حال در گزارش پیش‌رو پی‌وگرافی و کارهایی که توسط ۱۱ وزیر ارشاد انجام شده و همچنین سرنوشت آنان را بررسی می‌کنیم.

اقدامات ماندگار

اکران فیلم‌قصه‌ها

اجرای قانون معافیت ناشران و کتابفروشان ایران از پرداخت مالیات، اکران فیلم توقیفی قصه‌ها، اعطای مجوز وزارت ارشاد به گروه موسیقی رپ «فراموشی» و بازگشایی مجدد خانه سینما پس از سه سال از مهم‌ترین اقدامات علی جنتی است.

اقدامات ماندگار

دهه فجر و فیلم‌برزخی‌ها

در دوران وزارت معادی‌خواه، فیلم «برزخی‌ها» با موضوع آغاز جنگ ایران و عراق و بازی برخی چهره‌های فیلمفارسی بحث‌انگیز شد و جالب است بدانید اصطلاح «دهه فجر» از ابداعات اوست.

اقدامات ماندگار

خانه کتاب

احمد مسجدجامعی، بنیانگذار بسیاری از فعالیت‌های فرهنگی چون نمایشگاه بین‌المللی کتاب، نمایشگاه بین‌المللی قرآن و خانه کتاب بوده است.

۱۳۵۷

ناصر میناجی

او عضو هیات امنای حسینیه ارشاد بود و برای ماندگاری واژه «ارشاد» این ایده را به شورای انقلاب برد و پس از موافقت اعضا نام وزارت «تبلیغات و جهانگردی» به وزارت «ارشاد ملی» تغییر کرد. «ارشاد ملی» البته بعدتر به «ارشاد اسلامی» تغییر یافت. با اینکه میناجی از یاران نزدیک و حامیان علی شریعتی بود، اما دانشجویان پیرو خط امام که غالباً تحت‌تأثیر اندیشه‌های شریعتی نیز بودند دست به افشاگری علیه او زدند و میناجی ۲۴ ساعت به زندان افتاد. میناجی بهمن ۱۳۹۲ در ۸۲سالگی دارفانی را وداع گفت و علی‌رغم وصیتش که قرار بود در حسینیه ارشاد دفن شود در آرامستان علی بن جعفر قم به خاک سپرده شد.

دوره ریاست/ سال ۱

دوره ریاست/ سال ۲

عباس دوزدوزانی

عباس دوزدوزانی دومین وزیر ارشاد جمهوری اسلامی که پس از در دست گرفتن سکان هدایت وزارت ارشاد، این وزارتخانه را مدتی تعطیل کرد؛ زیرا عزل و برکناری بسیاری از افراد شاغل در وزارت فرهنگ و ارشاد از دیگر سمت‌های دوزدوزانی می‌توان به معاونت وزارت علوم در دوره معین، مشاور محمد خاتمی (رئیس‌جمهور) و عضو و رئیس شورای شهر تهران در دوره اول شوراها و رئیس کانون زندانیان سیاسی قبل از انقلاب اشاره کرد. او اکنون با عنوان کارشناس ارشد ریاست‌جمهوری بازنشسته شده است.

دوره ریاست/ سال ۱

عبدالمجید معادی‌خواه

عبدالمجید معادی‌خواه، در نوجوانی به تحصیل علوم دینی (طبیگی) پرداخت و پس از گذراندن مقدمات عربی، ادبیات، فقه و اصول نزد استادان بنام آن زمان، تا مرز نیل به درجه اجتهاد پیش رفت. در سال‌های نخست پس از انقلاب قاضی ش‌رع دادگاه انقلاب و بعدها وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی شد. او در جریان مبارزه علیه رژیم پهلوی و سلطنت محمدرضا شاه پهلوی از سال ۱۳۴۶ تا زمان پیروزی انقلاب دو بار بازداشت، دو بار تبعید به گنبد کاووس، سیرجان و جیرفت و سه سال و چند ماه زندان‌های قصر، اوین و قزل‌قلعه را تجربه کرد.

سیدمحمد خاتمی

طولانی‌ترین دوران وزارت ارشاد در جمهوری اسلامی با مسئولیت سیدمحمد خاتمی بوده است. فرزند روح‌الله خاتمی که امام از او با عنوان «روشنگر متدین» یاد می‌کرد. پس از پیروزی انقلاب ایران در سال ۱۳۵۷ و سقوط حکومت شاه و قدرت گرفتن جمهوری اسلامی، او در انتخابات مجلس شورای اسلامی شرکت کرد و به‌عنوان نماینده اردکان و میبد وارد مجلس شد. در سال ۱۳۶۰ به فرمان امام خمینی(ره) به سرپرستی موسسه مطبوعاتی «کیهان» منصوب شد.

دوره ریاست/ سال ۱۰

۱۳۵۸

علی لاریجانی

نختمین وزیر که پیش از تکیه زدن بر صندلی ریاست وزارت ارشاد در سال‌های ۱۳۶۰ و ۱۳۶۱ به‌عنوان رئیس واحد مرکزی خبر سازمان صدا و سیما منصوب شد. لاریجانی در فاصله سال‌های ۱۳۶۱ تا ۱۳۷۰ سمت‌هایی چون معاونت وزارت کار و امور اجتماعی، معاونت وزارت سپاه و جانشین ستادکل سپاه پاسداران انقلاب اسلامی را به عهده گرفت. او در سال ۱۳۷۰ به‌عنوان وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی انتخاب شد.

دوره ریاست/ سال ۴

۱۳۵۹

مصطفی میرسلیم

انتخاب مصطفی میرسلیم با پیشینه فرماندهی شهرداری و بی‌ذوق فرهنگی و هنری برای پست وزارت ارشاد در زمان آیت‌الله هاشمی‌رفسنجانی به مذاق نویسندگان و تولیدکنندگان آثار هنری و فرهنگی خوش نیامد. مصطفی میرسلیم، فرهنگ را همان ایدئولوژی می‌پنداشت. او بعدتر در مصاحبه‌ای گفت از فرادی وزارت ارشاد دیگر ناچار به تماشای هیچ فیلمی نیست.

دوره ریاست/ سال ۳

سیدعطاءالله مهاجرانی

سیدعطاءالله مهاجرانی، نماینده شیراز در مجلس اول به‌عنوان وزیر ارشاد دولت اول اصلاحات معرفی شد. قدرت بیان او و مجاب کردن منتقدان به رای اعتماد از «جلسه رای اعتماد» برای سیدعطاءالله مهاجرانی یک روز تاریخی ساخت. جالب‌تر اینکه دو سال بعد و در بهار ۷۸ نیز با همان بیان و استدلال، از کمنند استیضاح گریخت و در سال ۷۹ از سمت خود کناره گرفت.

دوره ریاست/ سال ۵

۱۳۶۰

احمد مسجدجامعی

احمد مسجدجامعی پس از عطاءالله مهاجرانی، وزیر ارشاد شد و یک دوره برتنش را با آرامش مدیریت کرد. ایجاد توازن و تعادل میان توقعات جامعه مدنی و فعالان فرهنگی و هنری با انتظارات حاکمیت، هنر مسجدجامعی در این دوره بود. او در دوره چهارم شوراها در حوزه انتخابیه تهران با حمایت اصلاح‌طلبان در انتخابات نامزد شد و با کسب ۲۸۱۵۴۸ رای در رده چهارم منتخبان شورا قرار گرفت.

دوره ریاست/ سال ۴

سیدمحمد حسینی

جالب اینکه سیدمحمد حسینی وزیر بعدی ارشاد احمدی‌نژاد، از استیضاح‌کنندگان مهاجرانی در سال ۷۸ بود. در آن زمان، حسینی، نماینده رفسنجان در مجلس بود. سیدمحمد حسینی در دولت نهم قائم‌مقام وزیر علوم و رئیس دانشگاه پیام نور بود و دارای سوابق فعالیت‌های مدیریتی در صداوسیما در کارنامه خود است. او از اولین دانشجویان دانشگاه امام صادق(ع) به‌شمار می‌رود و در سال ۱۳۳۸ در مقطع کارشناسی ارشد در رشته معارف اسلامی و تبلیغ از این دانشگاه فارغ‌التحصیل شد. حسینی سپس به دانشگاه تهران رفت و دکتری خود را در رشته فقه و مبانی حقوق اسلامی اخذ کرد. حسینی به مدت چهار سال راینز فرهنگی ایران در کنیا بود.

علی جنتی

علی جنتی با پیروزی محمود احمدی‌نژاد در انتخابات ریاست‌جمهوری ۱۳۸۴ وی از کویت فراخوانده و به‌عنوان معاون سیاسی وزیر کشور، مصطفی پورمحمدی منصوب شد. اما در آستانه انتخابات شوراها و مجلس خبرگان در سال ۱۳۸۵، تحت فشار هواداران محمود احمدی‌نژاد از این سمت کنار گذاشته شد. او در سال ۱۳۸۹ از این مقام بر کنار شد. با آغاز کار دولت یازدهم، علی جنتی به‌عنوان وزیر پیشنه‌های این وزارتخانه به مجلس معرفی و در نهایت موفق به کسب رای اعتماد شد.